

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Per Helldahl
08-563 085 24
per.helldahl@uka.se

Datum/ löpnummer 2019-06-18 / 9

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Flyktinginvandrare och högskolan

Bland flyktinginvandrare över 18 år som fick uppehållstillstånd 2011 var det ungefär 5 procent som påbörjade högskolestudier till och med höstterminen 2018. Inom gruppen som var mellan 18 och 29 år gamla året för uppehållstillstånd och som redan innan hade någon form av eftergymnasial utbildning var andelen dock betydligt högre – 22 procent. Många valde en utbildning inom hälso- och sjukvård samt social omsorg, ett område där många bristyrken återfinns. För de flesta flyktinginvandrare som sökte sig till högskolan dröjde det omkring fyra år mellan uppehållstillstånd och första registrering på högskolan. Det skulle tala för att den stora grupp flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016, kan väntas söka sig till högskolan i relativt stora antal omkring 2020.

Sverige har under lång tid tagit emot flyktingar från olika delar av världen. Flyktinginvandrades möjligheter att etablera sig i samhället och få ett jobb har varit i fokus för samhällsdebatten, och en viktig fråga är hur högskolesektorn bidrar till att flyktinginvandrare får möjlighet att ta till vara sin kompetens. Detta kan kopplas till det faktum att en del av dem har högre utbildning redan när de kommer till Sverige. Hittills har det inte funnits någon statistik på nationell nivå kring flyktinginvandrare som väljer att studera på högskolan. Syftet med den här analysen är att skapa en översiktlig statistisk bild över antalet flyktinginvandrare som väljer att påbörja högskolestudier, med fokus på dem som fick uppehållstillstånd 2011 respektive 2016.

Flyktinginvandrarna, arbetsmarknaden och högskolan

Antalet personer som sökte asyl i Sverige började öka 2012 efter att åren dessförinnan ha hållit sig på en nivå kring 20 000–30 000 årligen. En kulmen nåddes 2015, då antalet asylsökande var över 160 000. Inbördeskriget i Syrien var en viktig orsak till detta, och omkring 51 000 av de asylsökande år 2015 hade medborgarskap i Syrien, vilket gjorde Syrien till det land som stod för det största antalet asylsökande, följt av Afghanistan med knappt 42 000 och Irak med knappt 21 000. Efter 2015 har antalet asylsökande minskat till ungefär de nivåer som rådde innan ökningen.¹ I juli 2016 infördes en tidsbegränsad lag som begränsar möjligheterna för asylsökande och deras anhöriga att få uppehållstillstånd i Sverige.² Huvudregeln är att den som är i behov av skydd får ett tillfälligt uppehållstillstånd.

För att underlätta för nyanlända att så snabbt som möjligt etablera sig i arbets- och samhällslivet och klara egen försörjning, infördes lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197). Arbetsförmedlingen fick i uppdrag att samordna och genomföra uppdraget. För varje nyanländ som deltog i uppdraget skulle upprättas en individuell etableringsplan som omfattar 24 månader och utgår från en kartläggning av

¹ Statistik från SCB: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/asylsokande-i-sverige/> (hämtad 2019-05-21)

² Uppgifter från Migrationsverket: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Aktuella-fragor/Begransad-ratt-till-uppehallstillstand-i-Sverige.html> (hämtad 2019-05-27)

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

personens utbildning och yrkeserfarenhet samt andra kompetenser och intressen. Insatser som kan bli aktuella är, förutom svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering, även validering, olika typer av subventionerade anställningar, etc. En ändring i regelverket har nyligen skett. För att i högre grad integrera arbetet med etableringen i Arbetsförmedlingens övriga uppdrag, infördes etableringsprogrammet, dit personer som omfattas av målgruppen för etableringsinsatser hänvisas från den 1 januari 2018.³ Samtidigt ersattes lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Högskolan fyller potentiellt en viktig roll när det gäller flyktinginvandrares etablering på arbetsmarknaden, inte minst då många kan behöva komplettera den utbildning de har sedan tidigare för att kunna göra sig gällande på arbetsmarknaden i Sverige. Det finns också en grupp framför allt yngre personer som har med sig en gymnasieutbildning från sitt hemland och strävar mot att gå vidare med en högskoleutbildning i Sverige.⁴ När det gäller den förstnämnda gruppen finns det sedan länge kompletterande utbildningar för personer med utländsk utbildning, som bland annat omfattar utbildningar till lärare, jurist och tandläkare. UKÄ har senast 2019 följt upp etableringen på arbetsmarknaden för personer som genomgått kompletterande utbildningar för personer med utländsk utbildning.⁵ Med start 2017 har regeringen tagit initiativ till kompletterande utbildningar för ytterligare yrkesgrupper, till exempel ekonomer, psykologer och socionomer.⁶ De kompletterande utbildningarna kan sannolikt fylla en viktig funktion när det gäller flyktinginvandrares framtida etablering på arbetsmarknaden, även om de inte vänder sig enbart till flyktinginvandrare.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) gjorde 2016 i samverkan med Universitets- och högskolerådet (UHR) en kartläggning av lärosätenas insatser kopplade till flyktingar och nyanlända. Den visade att lärosätena gör ett stort antal åtgärder som kan underlätta flyktingars inträde på den svenska arbetsmarknaden. Förutom de kompletterande utbildningar som nämns ovan, samt uppdragsutbildningar inom snabbspåren, handlar det bland annat om språkkurser online för nyanlända samt validering och bedömning av reell kompetens.⁷

Det saknas dock en heltäckande bild av flyktinginvandrares studier på högskolor och universitet. Denna studie är ett första steg mot en sådan heltäckande bild och är avsedd att ligga till grund för framtida statistik och analyser.

³ *Arbetsförmedlingens återslag: Årsrapport aktiviteter i etableringsuppdraget 2018.* Arbetsförmedlingen, dnr Af-2019/00143096. Se även *Ett nytt regelverk för etableringsuppdraget – genomförande och effekter för Arbetsförmedlingens verksamhet.* Statskontoret. Rapport 2019:1.

⁴ *Fem vägar genom etableringen. En beskrivning av nyanländas etableringsprocess.* IFAU. Rapport 2019:7, s. 15f.

⁵ *Etablering efter kompletterande utbildning – personer med utländsk utbildning.* UKÄ. Rapport 2019:3.

⁶ *Universitet och högskolor. Årsrapport 2018.* UKÄ. Rapport 2018:5, s. 32.

⁷ *Kartläggning av lärosätenas insatser kopplade till flyktingar och nyanlända.* SUHF/UHR. Rapport 2016.

Datum
2019-06-18Reg.nr
52-396-18

Analysens syfte och metod

Analysen är en kohortstudie. I ett första steg identifieras den grupp (kohort) personer som fått uppehållstillstånd ett givet kalenderår, och i nästa steg studeras hur många som inleder högskolestudier under de år som följer. Huvudfokus i den här analysen kommer att vara på den grupp *flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd år 2011*. Valet av kohorten 2011 gjordes utifrån förväntningen att de som kommer till Sverige som flyktingar och är intresserade av att studera på högskola eller universitet sannolikt har en startsträcka innan de kan inleda högskolestudier. De kan behöva läsa Svenska för invandrare eller läsa in gymnasiekurser för att bli behöriga, och många deltar också i andra former av åtgärder inom ramen för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag som ett första steg efter uppehållstillstånd. Därmed måste en relativt lång uppföljningsperiod avgränsas för att studien ska vara meningsfull. Uppföljningsperioden – alltså den period personen ska ha inlett högskolestudier – sträcker sig till och med höstterminen 2018.

Analysen kommer även att följa den kohort *flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016*. Även för denna grupp sträcker sig uppföljningsperioden till och med höstterminen 2018. Detta innebär att ett ganska litet antal personer i populationen kan förväntas ha inlett högskolestudier. Mot bakgrund av att antalet asylsökande i Sverige 2015 var ovanligt stort bedömdes denna population ändå som särskilt intressant. Många av de som sökte asyl 2015 och fick beviljat uppehållstillstånd fick sitt beslut just 2016 och ingår därmed i populationen.

Följande definitioner och avgränsningar gäller:

- Med *flyktinginvandrare* avses personer som fått uppehållstillstånd i Sverige av skyddsskäl⁸ samt personer som fått uppehållstillstånd i egenskap av anhöriga till dessa personer.
- Populationen avgränsas till flyktinginvandrare som *kommit till Sverige i vuxen ålder* (det vill säga de som var 18 år eller äldre året för uppehållstillstånd). Skälet för denna avgränsning är att personer som kommer hit som barn till stor del kommer att få en svensk skolgång och därmed är en grupp med delvis andra förutsättningar. Födelseår gäller, det vill säga de som var födda 1993 räknades som 18 år 2011.
- Endast personer som fick sitt *första uppehållstillstånd* 2011 respektive 2016, samt *mottogs i en kommun samma år*, ingår.
- Endast personer som fortfarande *ingick i den svenska befolkningen den 31 december 2018* ingår. Denna avgränsning sker eftersom rampopulationen behöver vara konstant under hela uppföljningsperioden. De personer som till exempel utvandrar innan 2018 bör inte ingå i nämnaren när man räknar ut hur stor andel som påbörjat högskolestudier senast 2018.

⁸ För definition av skyddsskäl, se följande dokumentation från SCB: <https://www.scb.se/contentassets/1d93421897a845e8ad3e2edc7faf06fc/grund-for-bosattning-information.pdf> (hämtad 2019-05-23). I skyddsskäl ingår koderna 51, 52, 53, 55 och 56. Flyktinganhöriga har kod 43.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

- Med att en person *inlett högskolestudier* avses att personen registrerat sig på minst en utbildning (kurs eller program) på grundnivå eller avancerad nivå under uppföljningsperioden.
- En avgränsning är att analysen inte fångar dem som deltar i uppdragsutbildningar genom *snabbspåren*, en grupp arbetsmarknadspolitiska insatser riktade mot nyanlända som Arbetsförmedlingen samordnar. Detta beror på att statistik på individnivå om uppdragsutbildningar saknas. Uppdragsutbildningarna inom snabbspåret är dock i de allra flesta fall inte poänggivande.⁹

Det är viktigt att vara medveten om att andra definitioner och avgränsningar kan ha tillämpats i rapporter och analyser från andra myndigheter. Därför kommer överensställningen inte heller att vara total när det gäller till exempel antalet flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd under ett specifikt år. Analysen är en registerstudie som utförs genom att uppgifter från olika register (STATIV, Registret över totalbefolkningen, Universitets- och högskoleregistret samt Utbildningsregistret) kopplas till varandra.

Hur många flyktinginvandrare inledde högskolestudier?

I detta avsnitt redovisas hur många flyktinginvandrare som inledde högskolestudier under uppföljningsperioden. Fokus i detta avsnitt är på den grupp som fick uppehållstillstånd 2011. I nästa del kommer vi att studera den kohort som fick uppehållstillstånd 2016.

Knappt 5 procent till högskolan av dem som fick uppehållstillstånd 2011

År 2011 var det 6 785 personer som var 18 år eller äldre som fick uppehållstillstånd av flyktingskäl. Vi har då räknat bort de personer som vid något tidigare tillfälle fått uppehållstillstånd i Sverige samt dem som inte fanns kvar i befolkningen den 31 december 2018 (samtliga avgränsningar återges ovan under ”Analysens syfte och metod”). Av de 6 785 i populationen hade 331 personer, eller knappt 5 procent, påbörjat högskolestudier senast under 2018. Denna andel säger dock i sig inte så mycket om hur benägen gruppen flyktinginvandrare är att studera på högskolenivå. I gruppen ingår många äldre personer och vi vet att i äldre åldersgrupper är det få som väljer att söka sig till högskolan. Om vi ser endast till gruppen som var mellan 18 och 29 år gamla året för uppehållstillstånd (2011), var det drygt 7 procent som inledde högskolestudier. Avgränsar vi ännu mer, och fokuserar på dem som var mellan 18 och 29 år och hade någon form av eftergymnasiala studier redan året för uppehållstillstånd (2011), stiger andelen som inlett högskolestudier till 22 procent.

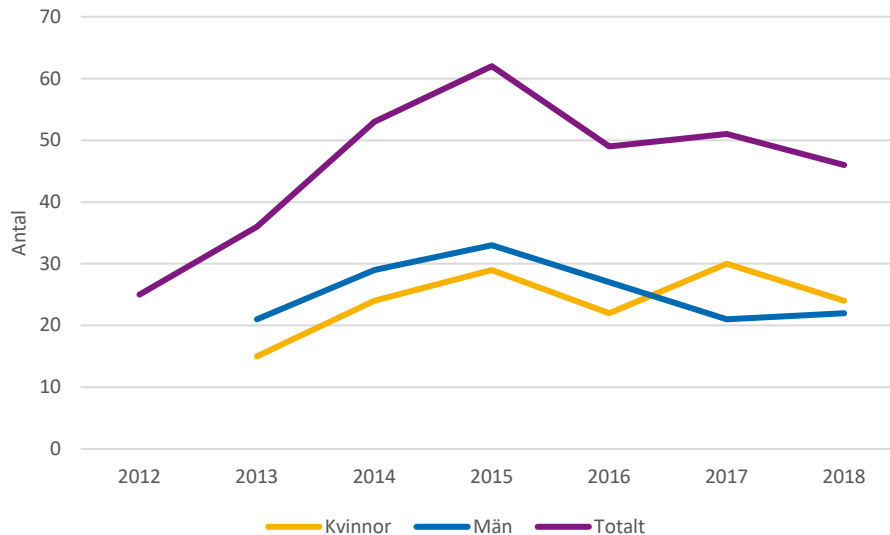
Givetvis varierade det hur lång tid det dröjde innan flyktinginvandrarna valde att inleda högskolestudier. I figur 1 redovisas gruppen fördelad på det år fram till och med 2018 då de första gången var registrerade på en högskoleutbildning. Antalen är mycket låga under de första åren och ökar sedan successivt för att kulminera 2015. Det finns dock ett fåtal som inlett högskolestudier redan innan året för uppehållstillstånd (2011). Detta kan ha skett under deras tid som asylsökande.

⁹ Detta gäller även *korta vägen*. Korta vägen är en annan arbetsmarknadspolitisk insats som riktar sig till akademiker med utländsk bakgrund och innehåller uppdragsutbildning vilken kan anordnas av lärosäten.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

Figur 1. Antal personer, bland de som fick uppehållstillstånd av flyktingskäl 2011, som inledde högskoleutbildning t.o.m. 2018, fördelade på året för första registrering samt kön. OBS: Antal under 10 redovisas inte. Om antalet kvinnor eller män är färre än 10 så redovisas inte könsfördelningen utan endast totaluppgift.

Uppgifterna tyder på att de flesta i gruppen som inleder högskolestudier väntar med att göra detta tills omkring tre-fyra år eller mer har gått sedan de fick sitt uppehållstillstånd. Resultatet är väntat, då det är rimligt att det är få som har möjlighet att inleda högskolestudier genast efter uppehållstillstånd. Språkkunskaper kan behöva förbättras och en del behöver sannolikt komplettera sin utbildning för att nå upp till behörighetskraven. Det kan också vara så att vissa väljer att inleda högskolestudier efter en tid som arbetssökande. Ytterligare studier skulle dock behöva göras för att dra några slutsatser kring detta.

Kvinnorna väntar lite längre än männen med att inleda högskolestudier. Till och med 2016 är männen som inleder högskolestudier fler än kvinnorna, men därefter tar kvinnorna igen försprånget.

Könsfördelningen jämn bland de som söker sig till högskolan

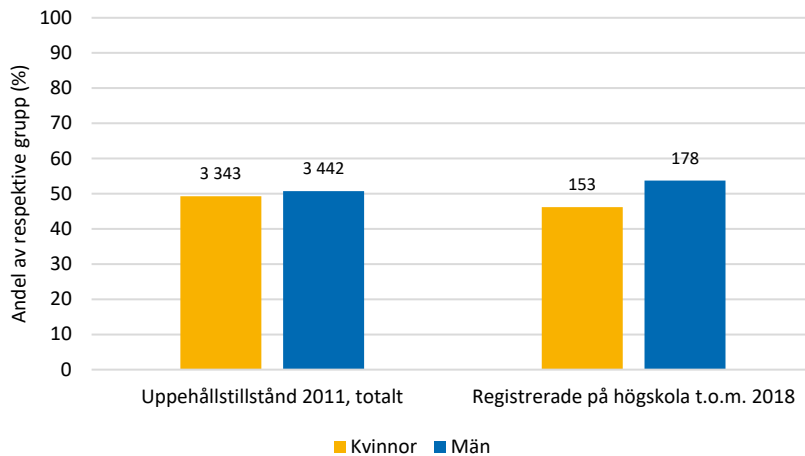
Könsfördelningen var relativt jämn både i populationen som helhet och bland dem som inledde högskolestudier. (Se figur 2.) Kvinnorna utgjorde 49 procent bland de som fick uppehållstillstånd 2011 och 46 procent bland de som påbörjade högskolestudier. Andelen kvinnor som gick vidare till högskolestudier var alltså ungefär proportionerlig i förhållande till andelen kvinnor i hela gruppen. Jämför vi med den svenska studentpopulationen som helhet ser dock könsfördelningen annorlunda ut: Andelen kvinnor bland samtliga registrerade studenter på grundnivå och avancerad nivå har varit runt 60 procent sedan läsåret 2008/09.¹⁰

¹⁰ Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2017/18. UKÄ och SCB 2019. Statistiskt meddelande, UF 20 SM 1901, s. 21.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

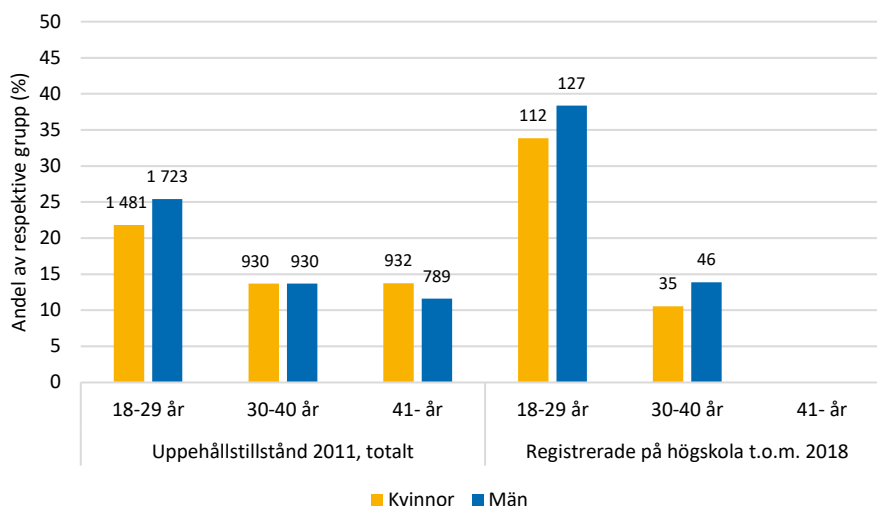
Figur 2. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer.

De yngre är fler

Figur 3 visar ålders- och könsfördelningen dels i populationen som helhet (det vill säga de som fick uppehållstillstånd 2011), dels hos de i denna grupp som inledde en högskoleutbildning under perioden till och med 2018. Som väntat var andelen yngre personer större inom gruppen som sökte sig till högskolan. Andelen som var mellan 18 och 29 år året för uppehållstillstånd (2011) var 47 procent, men bland de flyktinginvandrare som inledde högskolestudier var andelen mellan 18 och 29 år 72 procent. Mycket få i den äldsta åldersgruppen, de som var 41 år eller äldre 2011, inledde högskolestudier. De utgjorde 3 procent av de som inledde högskolestudier.

Figur 3. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter ålder (2011) och kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer. Uppgifter för mindre än 10 individer/kategori redovisas inte.

Datum
2019-06-18

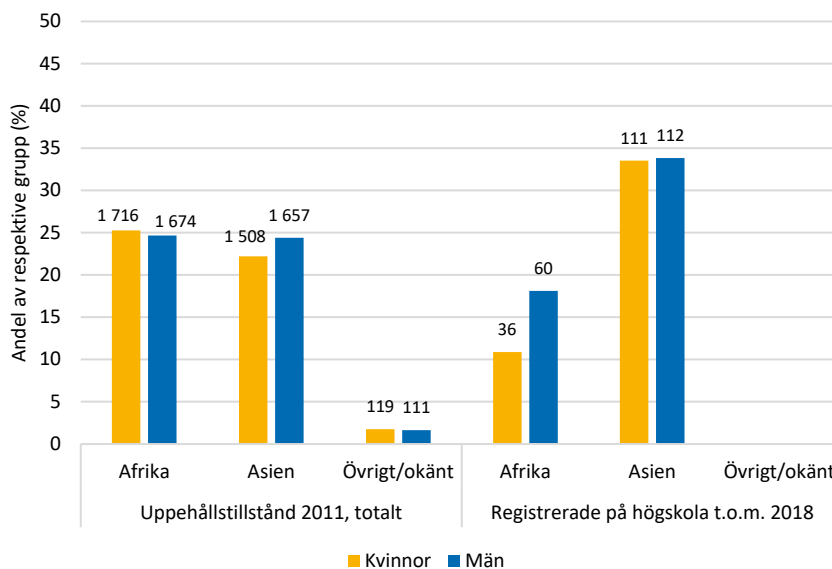
Reg.nr
52-396-18

Flyktinginvandrare från Asien sökte sig till högskolan i högre utsträckning

De allra flesta av de flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 föddes i ett land i antingen Afrika eller Asien. Dessa båda världsdelar stod för 50 respektive 47 procent vad gäller flyktinginvandrarnas födelseländer. (Se figur 4.) I gruppen som sökte sig till högskolan under perioden till och med år 2018 var däremot hela 67 procent födda i ett land i Asien, medan gruppen som var födda i Afrika var 29 procent. Troligen hänger detta samman med att personerna som var födda i Asien i genomsnitt hade längre utbildning än de födda i Afrika vid tiden för uppehållstillstånd.

Bland de som inte var födda i Afrika eller Asien kom de flesta (186 personer) från utomnordiska länder i Europa som inte var medlemsstater i EU. Ett fåtal var födda i andra världsdelar än Afrika, Asien och Europa. För ett litet antal personer saknades uppgifter om födelseland. Alla dessa kategorier har slagits samman till gruppen "Övrigt/okänt" i figur 4.

Figur 4. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter födelseland (grupperat efter världsdel) samt kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer. Uppgifter för mindre än 10 individer/kategori redovisas inte.

Många av de som inledde högskolestudier hade hög utbildningsnivå redan tidigare

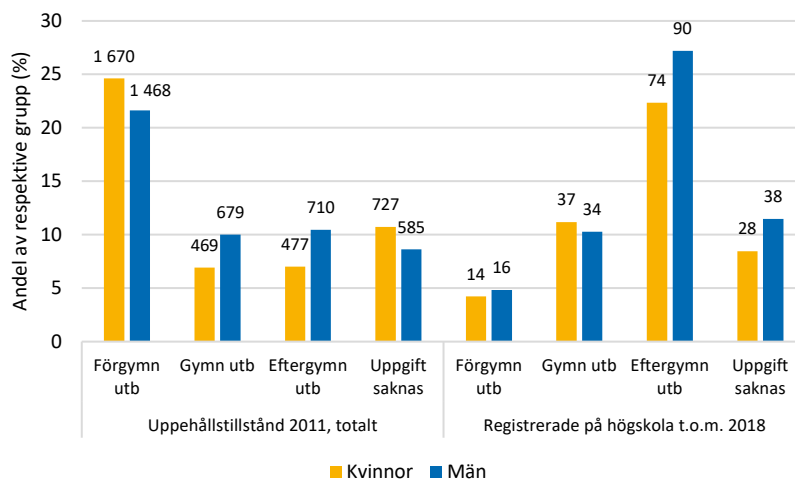
En hypotes är att flyktinginvandrare som har en relativt hög utbildningsnivå när de kommer till Sverige söker sig till högskolestudier i högre grad än personer med kortare utbildning. Det finns åtminstone två skäl till detta. För det första kan det vara nödvändigt för personer med utländska högskolestudier att komplettera sin utbildning på högskolan för att kunna hävda sig på den svenska arbetsmarknaden. För det andra har personer med kortare utbildning en längre väg att gå för att uppnå behörighet till en svensk högskoleutbildning, vilket kan göra andra alternativ än högskoleutbildning mer attraktiva.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

Denna hypotes visar sig stämma. I hela populationen, det vill säga personer som fick uppehållstillstånd av flyktingskäl 2011, utgjorde personer med någon form av eftergymnasial utbildning 17 procent (se figur 5). I gruppen som inledde högskolestudier under perioden till och med 2018 var det hela 50 procent som sedan tidigare hade eftergymnasial utbildning. Personer vars utbildningsnivå är förgymnasial utbildning – en kategori som inkluderar personer som endast har gått ett fåtal år i skolan – utgör 46 procent av hela populationen, men endast 9 procent av dem som sökte sig till högskolan. Personer med en utbildning på gymnasial nivå befinner sig mellan de två extremerna. De utgör 17 procent av hela populationen och 21 procent av de som påbörjat en högskoleutbildning.

Figur 5. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter utbildningsnivå och kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer¹¹

Statistiken om utbildningsnivå kommer från SCB:s Utbildningsregister (UREG). Det är de uppgifter som fanns registrerade året för uppehållstillstånd (2011) som har använts. UREG har i sin tur flera olika källor och i de uppgifter som används här har över hälften Arbetsförmedlingen som källa. Andra uppgifter härrör från den så kallade Invandrarenkäten som SCB genomför och bygger därmed på vad respondenterna själva har uppgett. Dessa uppgifter är därmed något mer osäkra. Statistiken om utbildningsbakgrund bör därmed tolkas med försiktighet.

För att förenkla redovisningen har utbildningsnivåer slagits samman så att större kategorier bildats. Till exempel innehåller kategorin ”Eftergymnasial utbildning” tre subkategorier: ”Eftergymnasial utbildning kortare än 3 år”, ”Eftergymnasial utbildning 3 år eller längre (exkl. forskarutbildning)” och ”Forskarutbildning”.

Bland de som sökte sig till högskolan tog personer med eftergymnasial utbildning kortare tid på sig innan de inledde högskolestudier jämfört med personer som hade kortare (gymnasial

¹¹ Ett fåtal personer hade påbörjat högskolestudier redan innan året för uppehållstillstånd, 2011. Uppgifterna om dessa personers utbildningsnivå omkodades till ”Uppgift saknas” för att inte svenska högskolestudier skulle påverka utbildningsnivå.

Datum
2019-06-18

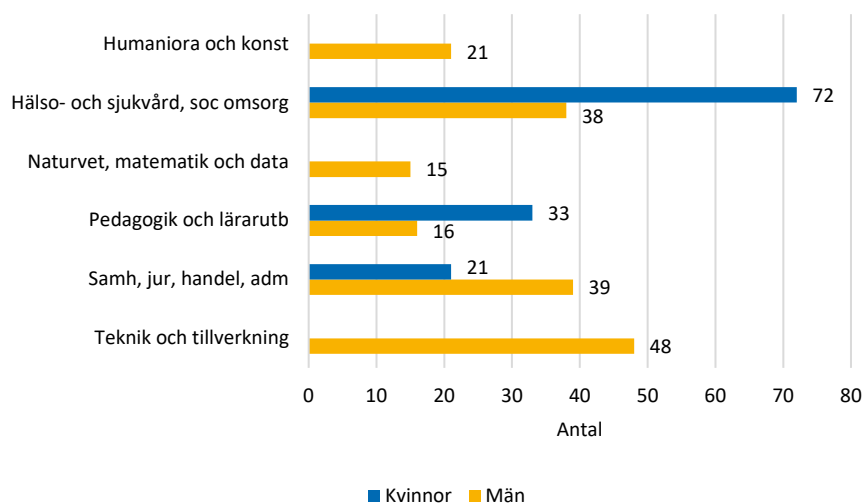
Reg.nr
52-396-18

eller förgymnasial) utbildning. I gruppen med eftergymnasial utbildning som inledde högskolestudier, hade 65 procent sin första registrering vid högskolan 2015 eller tidigare. I gruppen med gymnasial utbildning som inledde högskolestudier var det 48 procent som hade registrerat sig 2015 eller tidigare. En orsak till att det gick snabbare för gruppen med eftergymnasial utbildning att påbörja högskolestudier kan vara att de har mindre att komplettera för att uppnå behörighet jämfört med personer med kortare utbildning.

Hälso- och sjukvård samt social omsorg populäraste inriktningen

Den klart populäraste inriktningen bland de som fick uppehållstillstånd 2011 och valde att inleda studier på högskolenivå var *hälso- och sjukvård samt social omsorg*. Bland de som inledde högskolestudier hade 110 personer (33 procent) denna inriktning som sin huvudsakliga.¹² (Se figur 6.) Det är värt att notera att hälso- och sjukvård samt social omsorg är ett område där många bristyrken återfinns.¹³ Den näst vanligaste inriktningen i gruppen var *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* (60 personer eller 18 procent hade denna inriktning som sin huvudsakliga). Kvinnorna är i stor majoritet bland de som har hälso- och sjukvård samt social omsorg som huvudinriktning, och detta gäller även *pedagogik och lärarutbildning*. Männerna är klart fler bland de som har *teknik och tillverkning*, och samhällsvetenskap, juridik, handel och administration, som huvudsaklig inriktning.

Figur 6. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 och inledde högskolestudier senast 2018: fördelning på huvudsaklig inriktning för studier samt kön. OBS: Antal under 10 individer/kategori redovisas inte.¹⁴

¹² Den huvudsakliga inriktningen är den inriktning inom vilken personen har flest registreringspoäng under perioden. Programregistreringar prioriteras före kursregistreringar. Detta innebär att om individen har registreringar på 60 högskolepoäng (hp) på fristående kurser inom en inriktning och 30 hp på program med en annan inriktning så väljs inriktningen för de 30 hp inom program.

¹³ *Var finns jobben? Bedömning för 2019 och på fem års sikt.* Arbetsförmedlingen 2019. Bland de yrken där Arbetsförmedlingen räknar med en stor brist på fem års sikt finns sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, barnmorskor, läkare och socialsekreterare.

¹⁴ Observera: En del personer som läser ULV (Utländska lärares vidareutbildning) är registrerade enbart på de kurser som ingår, inte själva programmet. Detta kan leda till att antalet registrerade på inriktningen *pedagogik och lärarutbildning* underskattas något.

Datum
2019-06-18Reg.nr
52-396-18

Göteborgs universitet hade flest studenter

Det lärosäte som det största antalet flyktinginvandrare valde att studera vid var Göteborgs universitet. Bland de som fick uppehållstillstånd 2011 och påbörjade högskolestudier senast under 2018, var det 12 procent (41 personer) som huvudsakligen var registrerade vid Göteborgs universitet.¹⁵ Därefter följde Stockholms universitet, som 9 procent (31 personer) hade som det lärosäte de huvudsakligen bedrev sina studier vid, och Uppsala universitet med 8 procent (26 personer). I övrigt är spridningen över lärosäten stor och antalet personer per lärosäte få vilket gör det svårt att dra några generella slutsatser.

Vad kan vi säga om de som fick uppehållstillstånd 2016?

Vi går nu över till att studera den grupp som fick uppehållstillstånd av flyktingskäl under 2016. Denna grupp omfattade 40 468 personer över 18 år, vilket innebär att den var mångdubbelt större jämfört med dem som fick uppehållstillstånd 2011, som var 6 785 till antalet. (Exakt hur populationerna har avgränsats, det vill säga de villkor som har ställts upp, framgår under ”Analysens syfte och metod”.) Som tidigare nämnts har detta att göra med att antalet asylsökande ökade kraftigt framför allt 2015.

Till och med 2018 hade 551 personer påbörjat högskolestudier. De utgör därmed omkring 1,4 procent av den grupp som fick uppehållstillstånd 2016. Att gruppen är så liten procentuellt sett hänger givetvis samman med att uppföljningsperioden är så kort. I analysen av gruppen som fick uppehållstillstånd 2011 framgick ju att för de flesta som valt att inleda högskolestudier tog det tre-fyra år eller mer tills deras första registrering på högskolan. Som jämförelse var det ungefär 1 procent av de som fick uppehållstillstånd 2011 som hunnit inleda högskolestudier senast två år senare (senast under 2013). Antalet bland de som fick uppehållstillstånd 2016 som söker sig till högskolan kan förväntas stiga de närmaste åren.

Männen var i majoritet

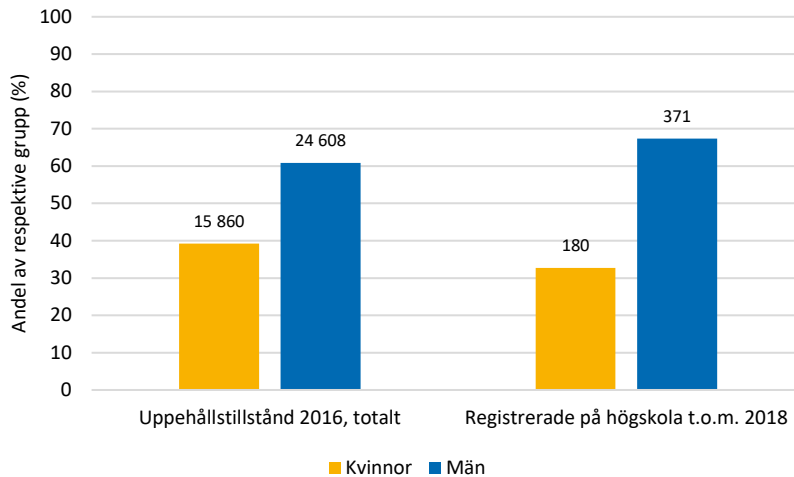
Gruppen som fick uppehållstillstånd 2016 är alltså långt större än den som fick uppehållstillstånd 2011. Dessutom har den en annan sammansättning, vilket också avspeglas bland dem inom gruppen som påbörjat högskolestudier. Bland de som fick uppehållstillstånd 2016 utgör männen 61 procent och är alltså i klar majoritet. (Se figur 7.) I gruppen som fick uppehållstillstånd 2011 var könsfördelningen, som nämndes tidigare, nästan helt jämn. Männen utgjorde också en majoritet bland de som fick uppehållstillstånd 2016 och inledde högskolestudier senast under 2018. I denna grupp var andelen män 67 procent.

¹⁵ Det huvudsakliga lärosätet är det lärosäte på vilket personen har flest registreringspoäng under perioden. Programregistreringar prioriteras före kursregistreringar. Detta innebär att om individen har registreringar på 60 högskolepoäng (hp) inom fristående kurser på ett visst lärosäte och 30 hp inom program på ett annat lärosäte så väljs lärosätet där individen har registrerat sig på 30 hp inom program.

Datum
2019-06-18

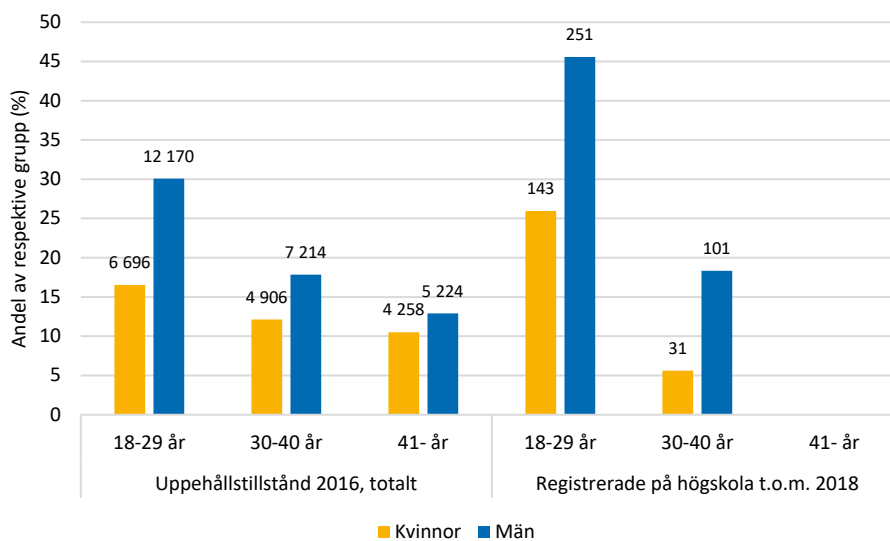
Reg.nr
52-396-18

Figur 7. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer.

Precis som för gruppen som fick uppehållstillstånd 2011 är det betydligt vanligare att personer i den yngsta åldersgruppen (de som var 18–29 år året för uppehållstillstånd, det vill säga 2016) sökte sig till högskolan jämfört med de äldre åldersgrupperna. Se figur 8.

Figur 8. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning i procent efter ålder (2016) och kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer. Uppgifter redovisas inte för kategorier där antalet för något av könen understiger 10 individer.

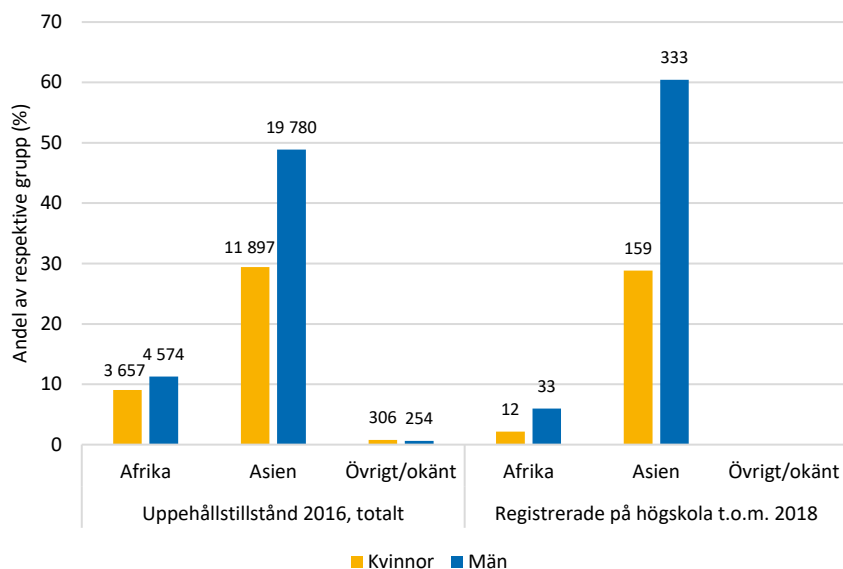
Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

Större andel födda i Asien

Majoriteten av de som fick uppehållstillstånd 2016, 78 procent, föddes i ett land i Asien, medan 20 procent föddes i ett land i Afrika (se figur 9). Det var alltså en klart större andel med ursprung i Asien jämfört med gruppen som fick uppehållstillstånd 2011, där andelarna med ursprung i Asien respektive Afrika var ungefär lika stora. Även i gruppen som fick uppehållstillstånd 2016 gäller att personer födda i Asien sökte sig till högskolan i större utsträckning. Bland de som fick uppehållstillstånd 2016 och inledde högskolestudier senast 2018 var 89 procent födda i Asien medan 8 procent var födda i Afrika.

Figur 9. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning på födelseland (grupperat efter världsdel) samt kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer. Uppgifter för mindre än 10 individer/kategori redovisas inte.

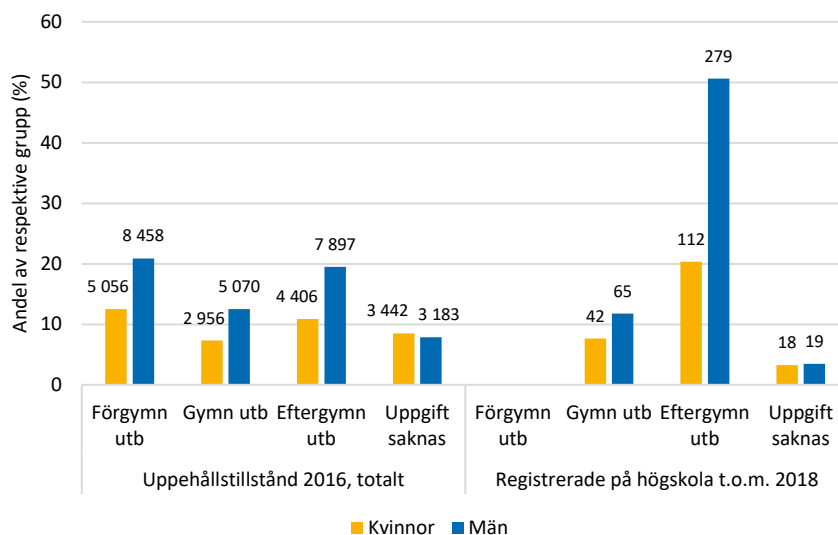
Fler med eftergymnasial utbildning bland de som fick uppehållstillstånd 2016

Bland de som fick uppehållstillstånd 2016 hade 30 procent någon form av eftergymnasial utbildning. (Se figur 10.) Andelen med eftergymnasial utbildning var därmed högre än i gruppen som fick uppehållstillstånd 2011, där andelen var 17 procent. I gruppen som valde att inleda högskolestudier var personer med eftergymnasial utbildning i stor majoritet: 71 procent av de som fick uppehållstillstånd 2016 och påbörjade högskolestudier hade eftergymnasial utbildning. Denna andel var därmed ännu högre än hos dem som fick uppehållstillstånd 2011 och inledde högskoleutbildning, där andelen med eftergymnasial utbildning var 50 procent.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

Figur 10. Flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2016 samt de inom denna grupp som inledde högskolestudier senast 2018: fördelning på utbildningsnivå och kön. OBS: Siffrorna vid respektive stapel anger antalet personer¹⁶. Uppgifter för mindre än 10 individer/kategori redovisas inte.

Flyktinginvandrare i högskolan: Hur ser det ut i andra europeiska länder?

År 2015 var antalet asylsökande ovanligt stort i Sverige, främst på grund av inbördeskriget i Syrien. Även många andra länder i Europa tog emot ett stort antal flyktingar, en stor del av dem yngre (18–34 år). I en EU-rapport från 2019 kartlägger Eurydice vilka åtgärder Europas olika länder har vidtagit för att underlätta flyktingars möjligheter att studera inom högskolan.¹⁷ Det kan handla om till exempel vägledning, särskilda introduktionskurser, finansiellt stöd eller validering av tidigare lärande. I rapporten konstateras att det är få länder som har en särskild policy på nationell nivå för att integrera asylsökande och flyktingar i högre utbildning. Tyskland har dock visat en särskilt hög ambitionsnivå. Bland annat har det i stor skala införts introduktionskurser som är särskilt riktade till flyktingar. I Sverige har validering av tidigare lärande varit ett prioriterat område, och Universitets- och högskolerådet (UHR) har haft i uppdrag att etablera en varaktig struktur för stöd till lärosätenas arbete med bedömning av reell kompetens. Endast ett mindre antal europeiska länder följer upp flyktingars deltagande i högre utbildning på nationell nivå. Bland dessa länder har Tyskland det överlägset största antalet flyktingar som deltar i högre utbildning: Över 5 000 flyktingar studerar på grundnivå och kring 10 400 deltar i förberedande program läsåret 2017/18. Därefter följer Österrike med knappt 600 flyktingar som är studenter och Italien med omkring 350. Hur Sverige ligger till i jämförelse med dessa länder är svårt att säga, då den statistik som presenteras i denna rapport utgår från årskohorter och därför är svår att jämföra med uppgifterna i Eurydices rapport.

¹⁶ Ett fåtal personer hade påbörjat högskolestudier redan innan året för uppehållstillstånd, 2016. Uppgifterna om dessa personers utbildningsnivå omkodades till "Uppgift saknas" för att inte svenska högskolestudier skulle påverka utbildningsnivå.

¹⁷ Europeiska kommissionen/EACEA/Eurydice, 2019. *Integrating Asylum Seekers and Refugees into Higher Education in Europe: National Policies and Measures*. Eurydice Report. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

Avslutande kommentarer

I den här studien har vi följt upp hur många flyktinginvandrare som valt att inleda högskolestudier på grundnivå eller avancerad nivå. Analysen bygger helt på två årskohorter – flyktinginvandrare som fick uppehållstillstånd 2011 respektive 2016. Hur populationerna identifierats och avgränsats framgår under ”Analysens syfte och metod”. Några övergripande observationer kan göras:

- Av de flyktinginvandrare över 18 år som fick uppehållstillstånd 2011 hade knappt 5 procent påbörjat högskolestudier senast 2018. Bland de inom denna grupp som var mellan 18 och 29 år gamla 2011 och hade studerat på högskolenivå redan innan året för uppehållstillstånd är andelen betydligt högre, 22 procent.
- För de flesta av de flyktinginvandrare som väljer att studera på högskolan, tar det ganska lång tid mellan uppehållstillstånd och första registrering på en utbildning. En preliminär uppskattning av den genomsnittliga ”mellantiden” är omkring fyra år (något kortare för personer med eftergymnasial utbildning). Det innebär att de som ingår i den stora gruppen som sökte asyl 2015, av vilka många fick uppehållstillstånd 2016, kan väntas söka sig till högskolan i större antal kring 2020.
- Kvinnor respektive män bland flyktinginvandrarna tycks vara ungefär lika benägna att söka sig till högskolan, men eftersom en majoritet är män bland den stora grupp som fick uppehållstillstånd 2016, var männen även i majoritet bland de flyktinginvandrare som påbörjade högskolestudier.
- Det tycks främst vara flyktinginvandrare som redan har (mer eller mindre omfattande) eftergymnasial utbildning med sig från utlandet som väljer att studera på högskolan. Även personer vars högsta utbildning är på gymnasienivå söker sig till högskolan, men inte i samma utsträckning. I de uppgifter om utbildningsnivå som använts finns dock en viss grad av osäkerhet, så dessa slutsatser bör betraktas som preliminära.
- Bland flyktinginvandrare som studerar på högskolan är utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg mest populära. Det är värt att notera att många bristyrken återfinns inom denna inriktning.
- Flyktinginvandrare från Asien har i genomsnitt högre utbildningsnivå relativt de från Afrika, och det är också fler i gruppen från Asien som väljer att studera på högskolan. I gruppen som fick uppehållstillstånd 2016 kan det alltså förväntas vara en högre andel som söker sig till högskolan jämfört med den som fick uppehållstillstånd 2011, eftersom det var fler som kom från Asien bland de som fick uppehållstillstånd 2016. Detta talar också för att större antal flyktinginvandrare kommer att söka sig till högskolan framöver jämfört med tidigare.

Den här studien ger en översiktlig bild av de flyktinginvandrare som väljer att påbörja en högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå. Det är viktigt att komma ihåg att uppdragsutbildningar, till exempel inom ramen för snabbspåren, inte ingår. Framtida analyser

Datum
2019-06-18

Reg.nr
52-396-18

skulle även kunna följa upp hur många högskolepoäng studenterna med flyktingbakgrund tar, deras examensfrekvens och i nästa steg också deras etablering på arbetsmarknaden. En annan intressant infallsvinkel är att koppla studenternas utbildningsval till deras utbildningsbakgrund. Söker de flesta att komplettera eftergymnasial utbildning de har med sig redan när de kommer till Sverige, eller gör de ett nytt utbildningsval?